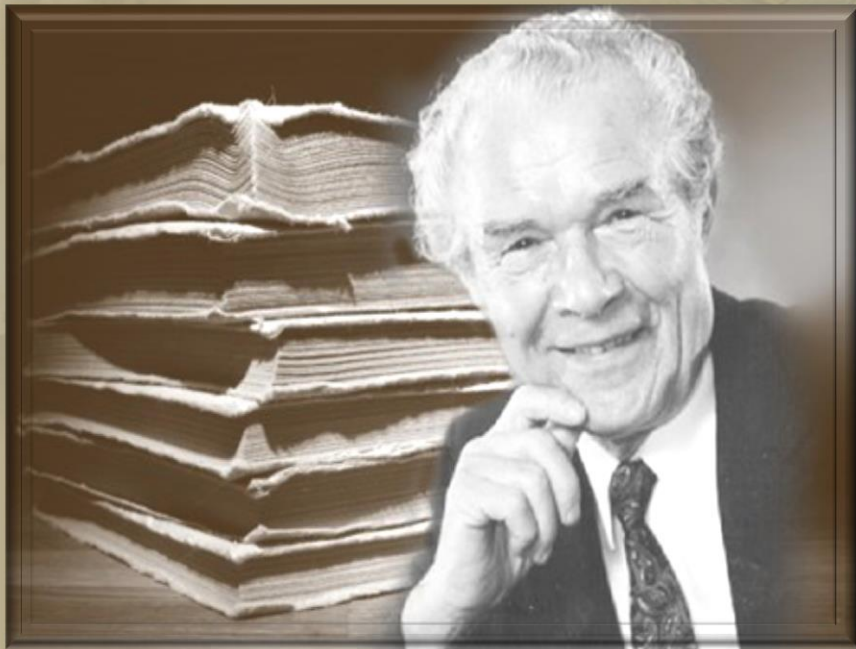

ПОЧЕРНИ
ІМЕНА
КРАЇНИ
ЕЛІТА ДЕРЖАВИ

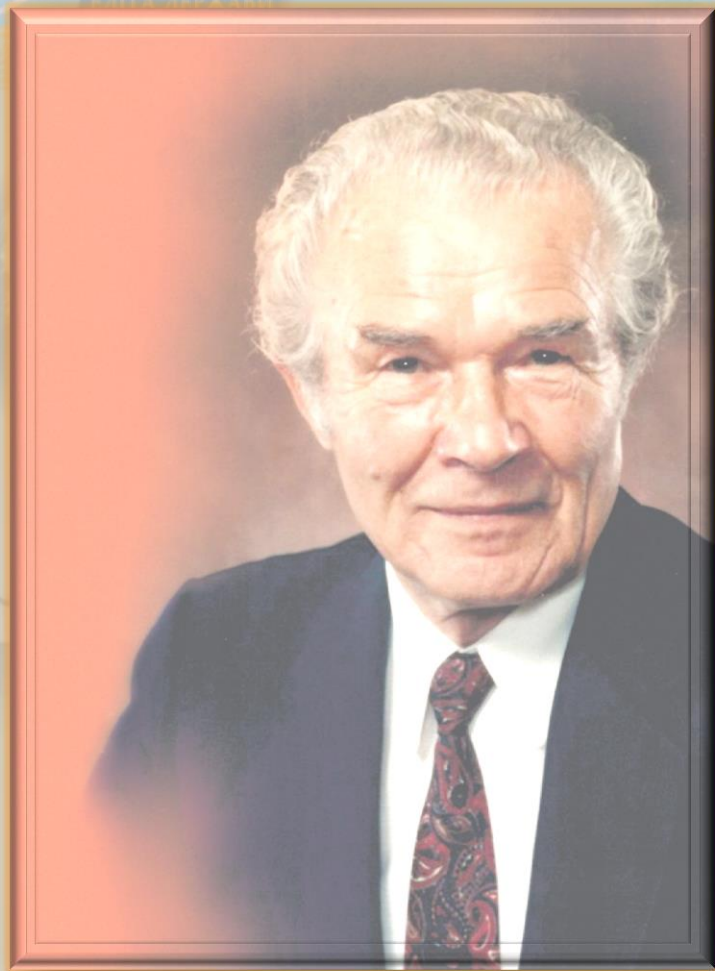
Петро Яцик - видатний український меценат

МЕЦЕНАТИ
УКРАЇНИ

Убогий духом не може бути багатим, незважаючи на те, скільки грошей він має
П. Яцик

до 100-річчя від Дня народження

7 липня 2021 року
виповнюється 100 років з
дня народження - великого
українця, визначного
бізнесмена, щедрого
мецената, громадського
діяча, філантропа та яскравої
постаті – Петра Дмитровича
Яцика, чиє ім'я вже належить
національній історії.

Його біографія - це влучний
приклад служіння українській
ідеї та патріотичному
добротворенню.

Життя Петра Яцика справді незвичайне, славетне.

Однак шлях до тих незаперечних успіхів, яких майбутній мільйонер досяг, аж ніяк не був встелений трояндами. Так, йому в житті пощастило дійти до вершин та здобути перемогу над несприятливими обставинами.

Великий українець все життя старався донести до світу - хто ми такі українці і що ми маємо усі - політичні, юридичні та історичні права на власну державу - **Україна.**

У зеленій долині поміж річок **Опір** та **Стрий** на Сколівщині лежить село **Верхнє Синьовидне**. Десь тут, у глибокій безодні минулого, загубилися на землі босі дитячі сліди.

У метричній книзі записано, що **7 липня 1921 року** у селянської родини **Дмитра** та **Марії Яциків** народився первісток, ім'я якого - **Петро**.

В сім'ї було семеро дітей - три брати й чотири сестри. **Петро** — найстарший.

Хлопець жадібно прагнув знань, освіти, але у **1934-му** помирає батько й сім'я залишається без годувальника. **Петрик** тільки-тільки закінчив семирічку. І було йому на той час неповних **14 років**.

Відомо, яка доля стелилася сироті, на чиї, ще напівдитячі плечі, лягала відповідальність за всю родину.

Тепер **Петрик** був ґаздою у дворі **Яциків** та мав сушити голову за братів і сестер, брав на свої руки всю важку роботу, що досі була батьковою повинністю.

Юнак прагнув доточити скромні статки родини. І з юних літ вивчав на практиці все те, що узагальнено називається секретами агротехнічної культури.

З тих часів виніс хлопець перші важливі спостереження про раціональні й нераціональні настанови в праці.

Розуміючи, що в сільський побут входить техніка та відчуваючи її велике майбутнє, юнак активно цікавиться механікою й успішно закінчує в 1939 році шестимісячні залізничні курси та починає працювати помічником машиніста.

Робота йому подобалася, і незабаром хлопак став «стахановцем».

Для подальшого просування по службі потрібно було вступити до комсомолу.

Червона книжечка відкрила б перед юнаком широкі перспективи.

Та Петро відмовився, бо більшовики вже встигли показати себе перед галичанами не з кращого боку, а в рідному селі його просто не зрозуміли б.

У червні 1941-го у Верхнє Синьовидне прийшла війна.

Одних «визволителів» швидко змінили інші.

Щоб якось вижити, Петро вступив на молочарські курси, які закінчив 1942 року, та

за направленням поїхав працювати інспектором молочного господарства до міста Бережани, що на Тернопільщині. Часи були лихі, воєнні. І тому, коли траплялося виявляти у повіті селян, які розбавляли молоко водою, суворих заходів Петро Дмитрович не вживав, бо знав, що за таке покарають: заберуть в сім'ї корову - єдину годувальницю в ті голодні роки.

Улітку 1944-го фронт був уже зовсім близько.

Петро Яцик чудово усвідомлював, що скоро повернуться більшовики. За співпрацю з УПА вони, в найкращому разі, вишлють на Північ, а в гіршому - розстріляють.

Тому коли багато українців тікали на Захід від «більшовицького раю», юнак вирушив з ними.

Щоб спасти сина Марія Іванівна погоджується на його від'їзд.

З важким серцем Петро розлучається з рідними та їде в невідомість.

Ще довго до його матері навідувалися чекісти, вимагаючи зізнатися, де саме її син переховується в лісі з повстанцями.

Лише після смерті Сталіна Петро напише матері, що живий, а ще пізніше приїде побачитися.

Прибувши до Німеччини, Яцик почав облаштовуватися на новому місці.

Після закінчення війни на околиці **Регенсбурга** відкрився **Український технічно-господарський інститут**. Саме сюди й вступив майбутній мільйонер щоб здобути ґрунтовну освіту.

Яцик прагнув учитися, умів бачити те, що інші не помічають.

Спочатку юнак навчався на так званих натуральних курсах, щоб скласти іспити за середню школу, а вже потім потрапив на економічний факультет.

Та економікою прагнення українця не обмежувалися.

Він почав вивчати одразу кілька іноземних мов - німецьку, іспанську й англійську.

Без німецької було важко в самій Німеччині, а дві інші вирішив опанувати, бо ще не знав, куди доведеться емігрувати - до Північної чи до Південної Америки. Зрештою - вирушив до Канади.

Як і годиться майбутньому мільйонеру, приїхав до країни з сімома доларами в кишені, а в пам'яті - жахливі картини й образи війни.

Уже від перших кроків на канадській землі молодий українець переконувався: - у цьому суспільстві всі націлені на життєвий успіх. Це чоловіку подобалося й додавало честололюбних надій.

Доля знову випробовувала Петра на міцність.

Адже судилося йому в двадцять сім років починати в чужому краю своє життя заново, як мовиться, з чистої сторінки. І не мав тоді нічого, крім власних рук та світлої голови.

Хлопець не цурався жодної роботи, де тільки не працював - від ресторана до автомийки, збирав цент до centa.

А вечорами вивчав французьку в школі, бо в Квебеку без її знання не обійтись.

І потихеньку подумував: чим би ще можна зайнятися (не до пенсії ж мити брудні тарілки).

Потрібно було знайти свою справу в країні, яка ще на той час була для нього чужою.

Шлях до успіху майбутнього мецената був складним і тернистим.

Але **«Життя - це боротьба»**, - любив повторювати Петро Дмитрович і завжди був готовий до цієї боротьби.

До 1950 року Петро Яцик, заощаджуючи (наскільки це було можливо), таки зібрав невеличкий стартовий капітал. І разом із двома компаньйонами, **Володимиром Клішем і Степаном Рошком**, заснував у Торонто українську книгарню «Арка».

В їхній успіх мало хто вірив. Скептики посміхаючись говорили: **«Що можна заробити на книжках, та ще й українських»?**

Але справа пішла добре настільки, що й самі підприємці були здивовані. Книгарня ніби магніт притягувала місцевих українців: хтось просто заходив побалакати з земляками, комусь хотілося почитати бодай якусь книжку про Україну. Невдовзі довелося думати про нове, більше приміщення.

Петро Яцик у Торонто в першій українській крамниці «Арка», співвласником і співзасновником якої був. 1950р

Спочатку Петро Яцик поєднував бізнес із роботою на залізниці, у книгарні допомагав вечорами. Та згодом зрозумів, що треба вибирати.

Поговорив про це із компаньйонами. Але один із них заявив, що разом їм уже тіснувато. Петро спершу образився, та потім зрозумів, що той має рацію.

Отримавши свою частку в 46 тисяч доларів, бізнесмен вирішив зайнятися іншою справою. І вже в 1954 році Яцик відкрив меблеву крамницю в Торонто.

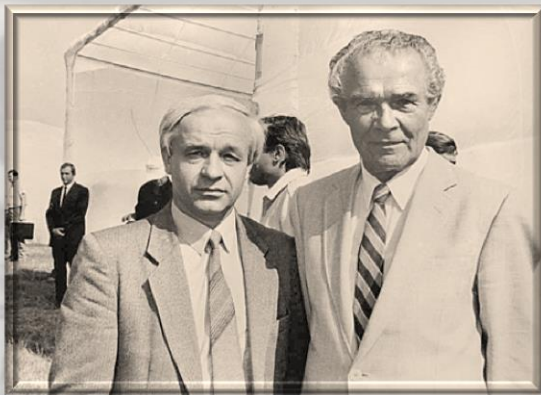
Його знову відраджували, бо на цій вулиці було аж 53 подібних заклади, де поряdkували меткі євреї: **«Хіба ти зможеш з ними конкурувати»?** Але Петро був упевнений в своєму успіхові. До міста приїздило чимало народу. Люди купували будинки і, ясна річ, чимось мали їх обставляти.

Яцик відповідав скептикам : **«Якщо я відтягну від тих магазинів бодай по одному клієнтові щотижня, то вистачить для того, аби мати прибуток».**

Час показав, що бізнесмен мав рацію. Продажі зростали з кожним днем. Настав момент, коли треба було знову думати про розширення приміщення. Компаньйон придбав новий будинок і запропонував перенести крамницю туди. Яцик завагався: **«Тепер за оренду доведеться платити зі свого прибутку, а це вже менш вигідно».** Тому, поговоривши з другом, мирно пішов з бізнесу, забравши свою частку.

Склавши руки молодий чоловік не сидів. Тепер його приваблював будівельний бізнес. Невдовзі він став одним із співвласників компанії «Аккурат Білдерс Лтд».

Вже 1957 році місцева українська преса з захопленням писала про успіхи фірми, яка змогла значно розширити свої площі і збільшити прибутки. Але за всім цим стояла титанічна праця Петра Яцика, якому доводилося боротися і з анархією в управлінні, і з небажанням співвласників, (а їх було аж 18) по-людськи вести бізнес. І коли намітився економічний спад, співвласників охопила паніка: **«Треба ділити бізнес і розбігатися, поки не пізно»**, - говорили деякі. Петро Дмитрович намагався переконати компаньйонів, що це тимчасова ситуація і пережити її не проблема. Та його не слухали.

Зрештою, аби уникнути небажаного поголосу, підприємець вирішив поступитися.

За один вечір Петро втратив **35 тисяч доларів** - чимала, як на той час, сума.

Учорашні компаньйони вважали, що справу він тепер точно не витягне. Але помилилися.

Вже за наступний рік майбутній меценат зміг заробити понад **50 тисяч** і повернути втрачене. Фірма активно розвивалася, вкладаючи гроші у спорудження будинків «під ключ».

Їх не поспішали продавати, а здавали в оренду, убезпечуючи себе таким чином від інфляції.

Потім перейшли до будівництва промислових споруд.

Пізніше Яцик став власником компанії «Тромбанк Інвестмент».

І чесно заробивши свій капітал, цей чоловік був для багатьох прикладом життєвого успіху, патріотизму і доброчесності.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖЕННИК Новий Шлях

THE NEW PATHWAY UKRAINIAN WEEKLY LE NOUVEAU CHEMIN HEBDOMADAIRE UKRAINIEN

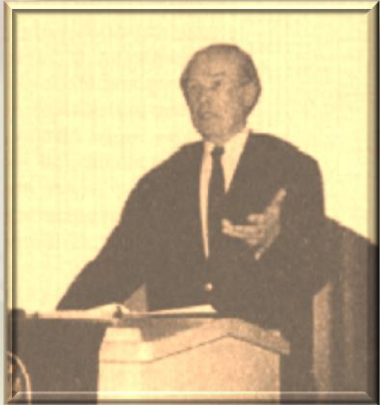
Last Issue Archive Our Cartoon Subscribe Advertise Ukrainian Fonts

Останнє число Архів Гумор Передплата Реклама Шрифти

Петро Дмитрович не зацікавлювався тільки на власних успіхах. Він старався, наскільки це було можливо, допомагати українській громаді.

Як українцеві, йому найбільше боліло те, що серед його земляків мало успішних людей. **«Не маючи, відповідно, великих і міцних виробничих одиниць у своїх руках, велике число з нас залишається звичайною малооплачуваною робочою силою в чужих руках, незважаючи на наші фахові і професійні кваліфікації»**, - заявив Яцик на сторінках емігрантської газети **«Новий шлях»**.

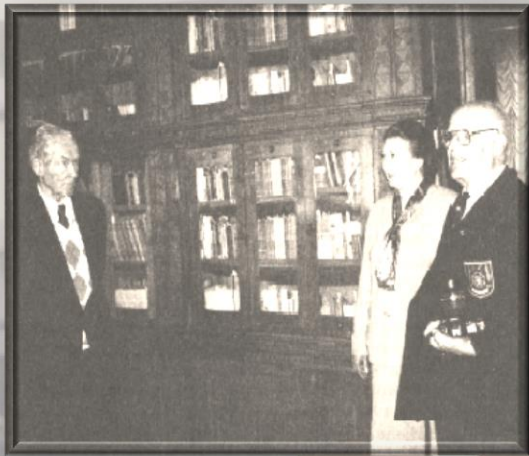

Підприємець відверто критикував вади національної ментальності, які заважали українцям бути успішними, це - консерватизм, ідеалізм, звичка більше дискутувати, ніж діяти.

Його дратували неорганізованість, необов'язковість, самолюбвання, часто безпричинне. Він неодноразово і досить гостро критикував українців за невміння досягати успіхів у бізнесі, через брак діловитості.

Це, звісно, не додавало Яцику друзів, але він не зважав, бо не раз доводив здатність допомагати Україні не лише словом, а й ділом.

До політики меценат ставився з великою нелюбов'ю: **«Вважаю політику «низьким» заняттям. Розумію це треба, але не більше того. А от вчені, письменники, книжки — це моя слабкість».**

Петро Дмитрович любив Україну по-своєму, не голослівно. Він ніколи не переставав вболівати за долю Батьківщини, часто повторюючи:

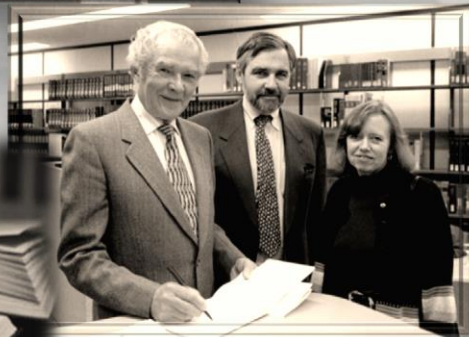
«Легко любити Україну до глибини серця, значно важче – до глибини кишені».

Досягши успіхів у бізнесі, колишній бідний емігрант, став одним з найвідоміших меценатів країни.

Петро Яцик жертвував значні частини своїх доходів і багатства на підтримку розвитку української історії, мови та культури. Популяризації України, ознайомлення світу з духовними цінностями українського народу, стало його метою.

Безпосередньо мільйонер підтримував книговидання.

Мав дар іти до істини навпростець. Розуміючи, що світ не знає України, організував працю перекладачів творів українських істориків, англійською. Розумів – це піднесе в світі саме ім'я нашої країни, поставить нас у ряд народів із глибинною, багатовіковою історією – і тому за власний кошт видав повне зібрання творів **Михайла Грушевського**, котре коштувало майже мільйон доларів. Та став першим меценатом багатотомної **«Енциклопедії українознавства».**

Заснував Міжнародний благодійний фонд "Ліга українських меценатів" і був його почесним президентом.

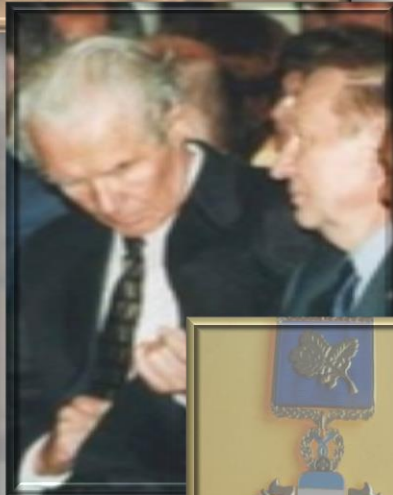
Здобуття Україною незалежності відкрило для діяльності Петра Дмитровича новий вимір.

Освіта, наука - ось пріоритети Яцика-мецената. З ними він пов'язує сподівання на піднесення нашої ролі в світі й благополуччя в усьому українському домі.

Створена ним іще в 1986 році **Освітня фундація** організувала й оплатила проведення при Київському університеті іспитів для українських студентів, які бажали навчатися за кордоном. За допомогою цієї ж фундації організовано українознавчі студії при Лондонському університеті, видано довідник про західні виші для українців.

За його допомоги побачило світ чимало корисних і потрібних українцям книжок, причому не лише в Канаді і не лише українською. Зокрема в 1988-му, коли святкувалося 1000-ліття хрещення Русі, Петро Яцик виділив гроші на видання книги «Тисячоліття християнства в Україні».

А 1994 року меценат став засновником Ліги українських меценатів - благодійної організації в самій Україні, що успішно працює і досі, реалізуючи різноманітні освітні й культурні проекти.

Коштом Яцика видано чимало наукових монографій з історії України, економіки, політології, медицини, етнографії. Сума пожертв на українські інституції складає понад 16 мільйонів доларів.

В одному з інтерв'ю Петро Дмитрович відмітив: *«Вважаю за свій обов'язок віддячити Богові, що дав мені можливість бути сильнішим за слабших. І це також моя приємність - платити бідним чи слабшим, що я сильніший»*. Також він часто повторював: *«Бізнес - справа чесних людей»*.

За багатолітню меценатську діяльність Петра Дмитровича Яцика в 1996 році нагороджено Почесною відзнакою Президента України та Орденом князя Ярослава Мудрого.

Хто міг подумати, що простий юнак з України виросте у Канаді до рівня видатного громадського діяча, який виразно бачить українські національні пріоритети і безкомпромісно відстоює їх і словом, і ділом. Хто б міг передбачити, що з-під солом'яної стріхи бойківської хати у широкий світ вийде людина з такою величчю душі?

А у 2000 році, не зрадивши своєму життєвому кредо, Петро Яцик запалив свічку **Міжнародного конкурсу знавців української мови**, який пройшов у селі Моринцях (на батьківщині Тараса Шевченка). Особливістю конкурсу стало те, що грошовими преміями відзначалися переможці від першого до десятого місця. Преміальний фонд склав **475 тисяч гривень**.

А вже після підведення підсумків у Колонному залі Національної філармонії вітали переможців.

Церемонія транслювалася по національному радіо і голос Петра Яцика чули як в Україні, так і за її межами. Палкий поборник української нації закінчив свою промову словами: **«Убогий духом не може бути багатим, незважаючи на те, скільки грошей він має»**.

В 2003 році вже на IV Міжнародному конкурсі з української мови взяли участь **5 мільйонів осіб**.

За рішенням Ліги українських меценатів, конкурсу було присвоєно ім'я Петра Яцика, а його дочка Надія стала почесним головою заходу.

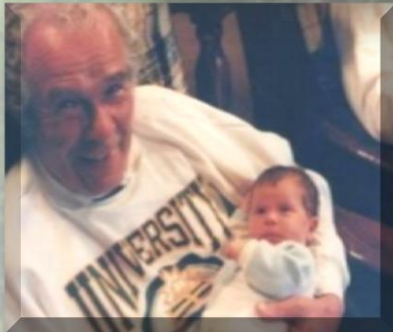
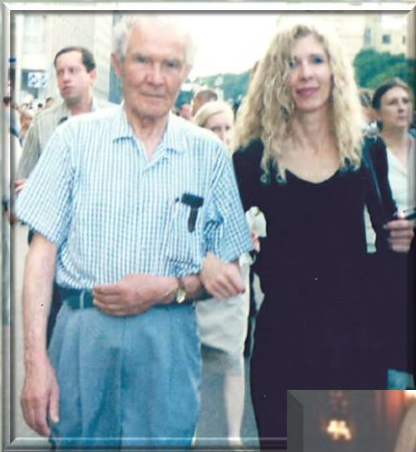
9 листопада 2020 року розпочався XXI Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика. Студентська спільнота закладів вищої освіти взяла участь у трьох етапах: - у закладі вищої освіти, в обласному та підсумковому етапах.

Знання з різних розділів науки про мову, а також творчі здібності презентували студенти і нашого Вінницького національного технічного університету. У першому турі ВНТУ стали переможцями: **Богдан Ковальчук**, **Богдан Балух** (факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії) та **Богдан Нагорняк** (факультет будівництва, теплоенергетики та газопостачання).

А вибороти призове друге місце 3-го етапу XXI Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика пощастило **Олександр Семенову** (факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії).

В особистому житті Петро Дмитрович Яцик відчував себе дуже самотньою, страшенно самотньою людиною та жив у нещасливому шлюбі.

Перша дружина **Марія** мала славу найвродливішої жінки українського **Торонто** та дуже любила красиве, безтурботне життя. Сімейні обов'язки її дратували, хоча була матір'ю трьох дітей. Вихованням доньок займався батько, та щось пішло не так.

Коли доньки піросли, то двох із них Петро забезпечив квартирами, машинами, але спільної мови так і не знайшов. Спілкування з ними припинилося.

Згодом він розлучився зі своєю дружиною. З усіх дітей теплі стосунки були лише з донькою Надією, бо вона одна розуміла батька по-справжньому.

Сонечком осяяла останні роки життя мецената друга його дружина **Джінетт**. Це була тендітна жінка з надзвичайно скромною вдачею. Завжди усміхнена, інтелігентна і по-жіночому мудра. Про Петра завжди говорила із захопленням. В одному із інтерв'ю мільйонер сказав: *«...родина - найцінніше. А інші здобутки, то додатково»*.

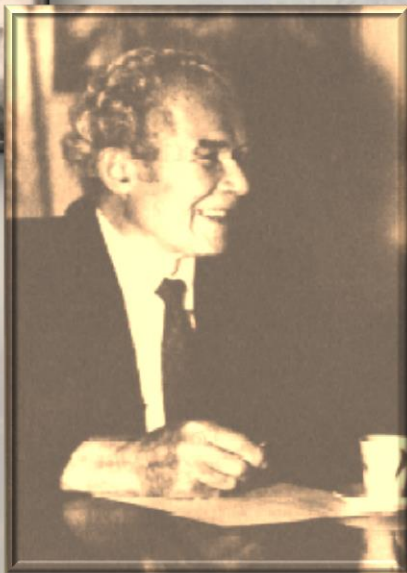

Сам по собі Яцик був людиною оригінальною, з тих людей, про яких ти ще нічого не знаєш, але вони тобі вже цікаві. У нього був дар бачити все з несподіваного боку.

Одного разу Петро запропонував друзям відсвяткувати те, що він втратив півмільйона. На питання, чому ж тут радіти, меценат відповів: **«Я ж міг би все втратити, а так навіть дешево відбувся. Гроші можна витратити й заробити знову, але рідко можна зробити те ж саме з хорошою репутацією»**.

Не мав Яцик і жодних «мільйонерських» замашок - ані яхт, літаків, «хатинок» на 5 поверхів, ексклюзивних годинників, супердорогих автівок, хоча міг дозволити собі багато чого. Він вважав, що для людини в житті набагато важливішим є те, скільки вона віддала іншим. І не тільки грошей, але й тепла, любові та добра. Був щирим і надзвичайно світлим.

Мільйонер не цурався будь-якої роботи. І воду сам у басейні міняв, косив газони, загрибав листя. На запитання: **«У вас же мільйони, ви не зобов'язані це самотужки робити?»**, - відповідав: **«Я маю від цього задоволення. Жити треба так, щоб отримувати насолоду від будь-яких занять»**.

Наприкінці життя, з вершини успіху й багатого життєвого досвіду, Петро Дмитрович не раз аналізував пройдений ним шлях та осмислював все те, що допомогло йому стати тим, ким він є. І в одному з останніх інтерв'ю Яцик сказав:

«Все своє життя я прагнув відродити українську свідомість, бив у дзвони вашого сумління, щоб ви порвали пута лжі, здерли полуду меншовартості і самовтіхи, аби наша прадавня нація зі своїм перлинним надбанням не залишилась у замшлій мушлі якимсь екзотичним етносом – в історичному тупику, осторонь магістралі світового розвитку».

1 листопада 2001 року серце великого українця перестало битись.

Використані джерела:

1 листопада згадують Петра Яцика, який витратив мільйони доларів на підтримку українського слова [Електронний ресурс] // Новини Полтавщини : вебсайт. - Режим доступу: <https://cutt.ly/zmzuFU4>, вільний. - Назва з екрана. - Дата перегляду: 07.06.2021.

Камінська, Настя Петро Яцик - український меценат [Електронний ресурс] / Н. Камінська // Самбірсько-Дрогобицька єпархія : вебсайт. - Режим доступу: <http://www.sde.org.ua/zmi/zlus/item/3586-petro-yacyk-ukrajinskyj-mecenat.html>, вільний. - Назва з екрана. - Дата перегляду: 08.06.2021.

Левченко, І. Петро Яцик: як любити Україну до глибини власної кишені [Електронний ресурс] / І. Левченко // Ukrainian MAGAZINE CHICAGO : вебсайт. - Режим доступу: <https://cutt.ly/amzyRef>, вільний. - Назва з екрана. - Дата перегляду: 10.06.2021.

Мицик, Ю. Яцик Петро Дмитрович [Електронний ресурс] / Ю. Мицик // Інститут історії України : вебсайт. - Режим доступу: <https://cutt.ly/RmzyNmQ>, вільний. - Назва з екрана. - Дата перегляду: 11.06.2021.

Рудаков, М. Петро Яцик [Електронний ресурс] / М. Рудаков // Українські пісні : вебсайт. - Режим доступу: <https://www.pisni.org.ua/persons/2792.html>, вільний. - Назва з екрана. - Дата перегляду: 16.06.2021.

Слабошпицький, М. Ф. Петро Яцик. Українець, який відмовився бути бідним [Текст] / М. Ф. Слабошпицький. - Київ : Ярославів Вал, 2011. - 251 с.

Сорока, М. Нетиповий українець : 90 років тому народився український меценат Петро Яцик / М. Сорока // Урядовий кур'єр. - 2011. - 7 липня. - С. 17

Цей день в історії: пам'ять видатного українця Петра Яцика [Електронний ресурс] // Укрінформ : вебсайт. - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/2570545-cej-den-v-istorii-pamat-vidatnogo-ukrainca-petra-acika.html>, вільний. - Назва з екрана. - Дата перегляду: 02.06.2021.

Яцик Петро. Українець, який відмовився бути бідним [Електронний ресурс] // Край : краєзнавчо-туристичний портал. - Режим доступу: <http://www.kray.org.ua/13552/postati/yatsik-petro-ukrayinets-yakiy-vidmovivsvya-buti-bidnim/>, вільний. - Назва з екрана. - Дата перегляду: 14.06.2021.

ПОЧЕСНІ
ІМЕНА

Матеріал зібрала та впорядкувала

гол. бібліотекар

відділу суспільно-гуманітарної
літератури НТБ ВНТУ

Павлишина Г. Д.

